

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SINIF GEÇME
(TÜRKİYE VE DİĞER ÜLKELER: KARŞILAŞTIRMALI BİR
ÇALIŞMA)****PASSING CLASSES IN PRIMARY SCHOOLS (TURKEY AND
OTHER COUNTRIES: A COMPARATIVE STUDY)***İsmail AYDOĞAN****Özet:**

Bu çalışmada, Türkiye ve Avrupa Birliği üyesi bazı ülkelerdeki sınıf geçme sistemleri üzerinde durulmuştur. Almanya ve Yunanistan gibi birçok Avrupa ülkesinde temel eğitimin ilk üç yılında değerlendirme ve sınıf geçme, öğrencilerin başarıları ve çabasına göre yapılmakta ve not verme uygulanmamaktadır. Avusturalya başta olmak üzere bir çok ülkede öğretmenin kanaati öncelikli olmaktadır. Genel olarak sınıfta kalma yoktur, çok zorunlu hallerde sınıf tekrarı yapılmaktadır. Öğrencilerin sınıf geçmesi bakımından Türkiye'ye benzerlik gösteren ülkelerin başında Avusturya gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf, Sınıf geçme, Öğretmen, Değerlendirme.

59

Abstract:

In this study, the system of passing a class in Turkey and some member of EU countries is mentioned. In most European countries like Germany and Greece, in the first three years of compulsory education evaluation and passing a class is done depending on students' success and performance. They do not put giving grades into practice. Australia to be the first, in most countries teachers' observation comes first. In general, there is no failing a class, in some compulsory situations; there is a repetition of a class. Austria is similar to Turkey in the respect of passing a class.

Key words: Class, passing a class, teacher, evaluation.

Giriş

Türkiye'de ilköğretim kurumlarında sınıf geçme ile ilgili esaslar, 27.08.2003 tarihli resmî gazetede yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 41. 42. 47. ve 48. maddelerinde belirtilmektedir. Bu yönetmeliğe göre 1, 2 ve 3'üncü sınıflarda, bir dersin yarıyıl notu belirlenirken öğrencilerin o yarıyıla ait proje, performans ödevi

* Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi – Kayseri aydogani@erciyes.edu.tr

ve ders içi performanslarını temel alan öğretmen gözlemlerine dayalı olarak belirlenen puanların aritmetik ortalaması alınır. 4, 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda ise öğrencilerin proje çalışmalarından, performans ödevlerinden ve ders içi performanslarından alınan puanların, ayrı ayrı alınacak ortalamaları ile sınavlardan alınan puanların toplamının aritmetik ortalaması nota çevrilir. Öğrencilerin değerlendirilmesi esnasında onların bağımsız olarak çalışma, grup hâlinde çalışma, sınıf etkinliklerine katılma, materyalleri özenli kullanma, aldığı ödevleri yerine getirme, bağımsız karar verme, planlı ve düzenli çalışma, başkalarının haklarına saygı gösterme, etkili iletişim kurma, arkadaşlarıyla yardımlaşma, çevreyi temiz tutma, karşılaştığı sorunları çözme, yaratıcı düşünme, araştırma yapma gibi kişisel ve sosyal becerileri dikkate alınmaktadır. Aynı yönetmeliğe göre, ilköğretimde öğrenci, kendi yaş grubu içinde bir bütün olarak yetiştirilir ve değerlendirilir. İlköğretim, öğrencilerin derslerdeki başarısızlığına bakılarak elenecekleri bir dönem değil, programda öngörülen derslerin ve sosyal etkinlik çalışmalarının ortak katkısıyla ilgi ve yeteneği ölçüsünde yetiştirilecekleri bir dönem olarak değerlendirilir. Buna göre; öğrencinin yıllık başarısı, her dersten ayrı ayrı değil, tüm derslerde ve sosyal etkinlik çalışmalarındaki durumu, sınavlar, projeler, performans ödevleri, ders içi performans ve Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen tüm davranışlardaki etik değerleri benimsemesi de dikkate alınarak bir bütün olarak değerlendirilir (MEB Mevzuat Bankası, 2003).

Yönetmeliğin 48. maddesine göre, ilköğretim kurumlarında bir üst sınıfa devam etmek veya bu kurumlardan mezun olabilmek için öğrencinin iki yarıyıl notunun aritmetik ortalamasının bütün derslerden 2'nin üstünde olması gerekir. Başarılı öğrenciler doğrudan bir üst sınıfa geçirilirken, sınıf seviyesine göre yetersizlikleri görülen öğrenciler için ikinci yarıyılın ilk ayı içinde sınıf veya branş öğretmenleri, okul rehber öğretmeni, okul yönetimi ve öğrenci velilerince öğrencinin, okulun ve çevrenin durumuna göre alınacak tedbirler kararlaştırılır. Gerektiğinde ilköğretim müfettişlerinin rehberliğinden de yararlanılarak kararlaştırılan önlemler tutanakla tespit edilir ve uygulama sonuçları rapora bağlanır. Alınan bütün önlemlere rağmen bir üst sınıfta güçlüklerle karşılaşabilecek öğrencilerin sınıf geçmesine veya sınıf tekrarına; 1, 2 ve 3'üncü sınıflarda okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında sınıf öğretmeni ile varsa okulun rehber öğretmeni, 4, 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda ise şube öğretmenler kurulunda, 4 ve 5'inci sınıflarda şube öğretmenler kurulunun oluşmaması hâlinde okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında sınıf öğretmeni ile varsa okulun rehber öğretmeni tarafından karar verilir. Bu kararda, oyların eşit olması hâlinde başkanın bulunduğu tarafın görüşü kabul edilir. Kurul kararıyla sınıf geçen öğrencilerin notları değiştirilmez. Okul kayıtlarına "Şube Öğretmenler

Kurulu Kararıyla Geçti" veya "Sınıf Tekrarına Karar Verildi" ifadesi yazılır. Bu durum öğrencinin karnesinde de belirtilir (MEB Mevzuat Bankası, 2003).

Bu çalışma ilköğretim okullarında sınıf geçme olgusunu açıklamaya çalışmaktadır. Bazı önce gelen Avrupa ülkeleri, uzak doğu ülkeleri ve Türkiye'deki ilköğretim okullarında sınıf geçme olgusunu karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve yorumlanmıştır.

1. Yunanistan

Yunan anayasası, devletin 6 ve 15 yaşları arasındaki her çocuk için ücretsiz ve zorunlu eğitimi sağlamak zorunda olduğunu belirtir. Zorunlu eğitim kapsamında, ilköğretim 1. kademe (Dimotike) ve ilköğretim 2. kademe (Gymnasio) yer almaktadır. Ancak, eğitim-öğretim hayatı, isteğe bağlı olarak 2,5 yaşından itibaren kreş olarak adlandırılan halk veya özel okul öncesi eğitim kurumlarında başlayabilmektedir. Resmi ilkokullar ülke düzeyinde tüm yerleşim birimlerinde vardır. Veli, çocuğunu resmi ya da özel ilkokula göndermekte özgürdür (Sağlam, 1999: 344).

İlkokulda eğitimin temel amacı, bir bütün olarak çocuğun zihinsel ve bedensel gelişimini sağlamaktır. Bu amaca yönelik olarak öğrencilere, bireyin kendini geliştirmesinin ve ifade edebilmesinin araçları olan temel dilsel, zihinsel, sanatsal, kültürel bilgi ve beceriler ile bilgiyi edinmede ve becerilerini geliştirmede işe yarayacak yöntem ve tekniklerin ve ahlaki, dini, ulusal, insancıl, estetik ve toplumsal değerlerin kazandırılmasına çalışılır (Sağlam, 1990: 344'ten: Eurydice, 1995:128).

Öğrenci 6 yaşına geldiğinde ilkokula başlamakta ve altı yıllık bir eğitim almaktadır (Anonim, 2006l). Yunan ilkokullarında bir öğretim yılı üç dönemden oluşmakta ve her dönem sonunda öğrencilere bir karne verilmektedir. Öğrencilerin başarıları, sınıf içinde yapılan günlük sözlü yoklamalar, derse katılma ve ev ödevlerine göre belirlenir. Daha çok tanımlama amacıyla yapılan değerlendirme sonuçlarına göre, öğrencilerin başarıları, yetenekleri, yeterlilikleri ve varsa öğrenme eksiklikleri ve güçlükleri hakkında öğrenciye ve velisine bilgi verilir. 3. sınıftan itibaren öğrencilerin başarıları pekiyi, iyi, orta ve zayıf olmak üzere dört düzeyde notla değerlendirilir. Öğretim yılı sonunda öğrencilerin genel başarıları öğretmenler kurulunda görüşülerek değerlendirilir ve sonuç öğrencilerin velisine bildirilir (Sağlam, 1999: 346). İlkokullarda öğrenciler, derslerin an azından yarısına girmeleri ve sınıfın gerektirdiği yeterli bilgiyi almaları suretiyle bir üst sınıfa doğrudan geçerler (Anonim, 2006p). Öğrenciler her senenin sonunda bir sertifika alırlar ve ilkokul bitirme sertifikası da (Apolytio Dimotikou) Ortaöğretim Birinci Devreye geçmeyi sağlar (Anonim, 2006b).

2. Fransa

Fransa'nın bugünkü eğitim sistemini temelini, 1959 yılında zorunlu eğitimin süresini 10 yıla çıkaran eğitim yasası oluşturur (Sağlam, 1990: 135). Eğitim kademelerinin okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim olarak düzenlendiği Fransa'da, pek çok Avrupa ülkesinin tersine, geleneksel olarak merkezîyetçi bir yönetim yapısı olduğundan, tüm eğitim sistemi devlet denetimindedir ve eğitimin yönetiminde en üst düzeydeki merkezî kurum Millî Eğitim Bakanlığı'dır (Sağlam, 1999: 135).

Fransa'da eğitim sistemi dört basamaktan oluşmaktadır: okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim. 6-11 yaş arasındaki çocukların devam ettiği ilköğretim ile 11-15 yaş arasını kapsayan ortaöğretimin ilk basamağı zorunlu eğitim kapsamına girmektedir (Sağlam, 1990: 135).

Nieser (1990: 100)'e göre, zorunlu eğitimin temel basamağını oluşturan ilkokulda eğitim beş yıl sürer ve parasızdır. Altı yaşına gelen her çocuk ilkokula başlamak zorundadır. Temel işlevi çocukları ortaöğretime hazırlamak olan ilkokulda eğitimin amacı, çocukların sözlü anlatım, okuma, yazma, aritmetik gibi temel dilsel ve zihinsel becerilerini, bilgilerini, yeteneklerini, sanatsal yaratıcılıklarını, bedensel ve el becerilerini geliştirmek ve bölgesel ve yerel özellikleri dikkate alarak aile ile birlikte çocukların ahlaki ve yurttaşlık eğitimini sağlamaktır (Sağlam, 1999: 138).

İlkokullarda değerlendirme, her devrenin sonunda ulaşılmaması öngörülen amaçlara göre yapılır. Öğretmen, öğrencilerini hem davranış, hem de kazandığı bilgi ve beceriler yönünden değerlendirir. Ayrıca, çocuğun dil gelişimi sürekli olarak izlenir. Başarı değerlendirmesi, ilk üç sınıfta öğretmenin doğrudan gözlemleri ile sınıf içi etkinliklerine dayalı olarak yapılır. Genel olarak yazılı ve sözlü sınavlara dayalı başarı değerlendirmesi 4. sınıftan itibaren başlar (Sağlam, 1999: 140). Bir üst sınıfa geçme veya sene tekrarı yapma, okullardaki öğretmenler ve idari kadro ile aileler ve öğrenciler arasındaki karşılıklı görüşmeler sonucunda karara bağlanır. Bu görüşmeler esnasında öğrenci, veli ve öğretmen temsilcilerinden oluşan ve "sınıf konseyi" adı verilen bir konseyde öğretmen, görüşlerini beyan eder ve öğrencilerin velileri uygun olmadığını düşündükleri bir karar hakkında karşı çıkabilirler. Hatta veliler, öğrencinin seviyesine dayanarak yıl tekrarı yaptıktan sonra bir üst sınıfa geçmesini veya aynı eğitim-öğretim yılını tekrar etmesini talep edebilmektedirler (Anonim, 2006i). Bu kararlar alınırken, öğrencilere, velilere ve öğretmenlere yol göstermek amacıyla uzman bir rehber kadrosu bulunmaktadır. Ancak Fransa'da son yıllarda gerçekleştirilen yeni bir reform sonucu okul öncesi ve ilköğretim kurumlarında bu tür konularda daha fazla esneklik gösterilmektedir (Anonim, 2006k).

3. Almanya

Almanya’da eğitim sistemi, Fransa’da olduğu gibi dört basamaktan oluşmaktadır. Bunlar okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim basamaklarıdır (Sağlam, 1990: 16). Devlet okulları federal yasalara göre değil, eyalet yasalarına göre şekillenmekte; bunun bir sonucu olarak da okullar arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Devlet okullarında eğitim görme hakkı ücretsizdir; ancak ders kitapları ve gerekli diğer araç gereçler eğitim-öğretim yılı boyunca belli bir ücret karşılığında verilmektedir (Anonim, 2006t).

Almanya’da eğitim ve öğretim, altı ve on beş yaşları arasında zorunlu tutulmaktadır. Öğrenciler ve aileleri, notların yüksek oluşu ve okulun öğrenciyi kabul etmesi durumunda istedikleri okulu seçebilmektedirler. Bu da öğrencilerin ve velilerin, okul seçiminde belli bir bölgeye hapsedilmediklerinin açık bir göstergesidir (Anonim, 2006g). “Grundschule” adı verilen ilkokulların ilk dört yılında, dil becerileri ve matematik üzerine yoğunlaşmış bir müfredat programı tüm öğrencilere uygulanır. Sonrasında, öğrenciler ve veliler, öğrencinin yeteneklerini ve notlarını göz önünde bulundurarak “Hauptschule, Realschule, Gymnasium ve Gesamtschule” arasından uygun bir ortaokul belirlerler. Pek çok eyalette, bu seçimi daha kolay hâle getirebilmek amacıyla iki yıllık bir oryantasyon dönemi uygulanmaktadır (Anonim, 2006r).

İlkokullarda değerlendirme sistemi, 1. ve 2. sınıfta öğrencilerin başarılarının öğrenme çabaları ve gelişimlerine göre belirlenmektedir. Bu süre esnasında not verilmez. Yani, 1. sınıftan 2. sınıfa geçiş doğrudan olmaktadır. Ancak, öğretmenin görüşüne göre, çocuğun ilerdeki gelişimi yönünden önemli olduğu durumlarda velisinin onayı ile 1. sınıfın tekrarı söz konusu olabilir. 3. ve 4. sınıflarda ise öğrencinin başarısı, gözleme dayalı değerlendirmenin yanı sıra, derslerde yapılan yazılı çalışmaların sonucuna dayalı değerlendirmelerle belirlenir. Öğretmen öğrencilerin başarı düzeylerini 1-6 arasında bir notla belirler (Sağlam, 1999: 20). Beş veya altı alan öğrenciler sınıf tekrarı yaparlar ancak bu durum oldukça nadirdir (Anonim, 2006g). Önemli derecede öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, öğretmenin ve okul müdürünün kararı ile özel eğitim okullarına gönderilebilirler (Sağlam, 1999: 20’dan; EGK, 1994: 113).

4. Çin

Çin Halk Cumhuriyeti’nde eğitimin esasını, ülkenin aydın bakış açısını geliştirmek ve Çin’in gelişimine destek olabilecek yetenekli, becerikli bireyler yetiştirmek oluşturur. Çin Halk Cumhuriyeti’nde, eğitimle ilgili her türlü işten sorumlu en üst birim Çin Milli Eğitim Bakanlığı’dır (Anonim, 2006j). Bununla beraber, Çin’de temel eğitimle ilgili hizmetler, devletin kontrolü altında yerel hükümetler tarafından sağlanır (Anonim, 2006e).

Çin’de temel eğitim; okul öncesi eğitim, ilkokul eğitimi, ortaokul eğitimi ve lise eğitimi olmak üzere 4 kategoriye ayrılmış olup bunlardan ilkokul eğitimi ve ortaokul eğitimi zorunlu eğitimi içinde yer alır. İlkokulun zorunlu oluşu sebebiyle Çin’deki okulların çoğu devlet okuludur. Devlet, vatandaşlara bu hizmeti kendisi sunduğu için öğrenciler okul masraflarından muaftır. Bununla birlikte, kitap ve defter masraflarını öğrencilerin kendisi öder. İlkokula gidecek olan öğrenciler, evlerine yakın olan okulları tercih edebilmektedirler (Anonim, 2006j). Çin ilkokullarında, 1993 yılında kabul edilmiş olan ‘Tüm Gün İlkokul Eğitim Müfredatı’ uygulanmaktadır. Bu müfredata göre dersler iki kategoriye ayrılır. Birinci kategoride devlet tarafından belirlenen dersler (ulusal müfredat), ikinci kategoride bölgesel ihtiyaçlara göre eyalet hükümetleri tarafından belirlenmiş bölgesel dersler (bölgesel müfredat) yer almaktadır (Anonim, 2006n).

İlkokul eğitiminin 9 yıllık zorunlu eğitim kategorisi içine alındığı Çin’de, zorunlu eğitim boyunca her eğitim-öğretim döneminin sonunda dönem sonu sınavlar, testler veya taramaların uygulanmaktadır. Çin ilköğretim okullarında matematik ve Çince mezun olmak için gerekli görülen iki önemli derstir (Anonim, 2006n).

5. Avustralya

Avustralya eğitim sistemi dört bölümden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla ilköğretim, ortaöğretim, mesleki eğitim ve yüksek öğretimdir. Avustralya’da her eğitim bölümünde özel ve devlet eğitim kurumları bulunmaktadır. Eğitimin kalitesi ve programlar eyalet veya bölge otoriteleri tarafından belirlenmekte ancak eğitim sistemleri arasında çok az farklılık bulunmaktadır (Anonim, 2006a).

Avustralya’da ilk öğretim çağına gelen çocuklar yaş gruplarına göre ayrılırlar ve ilk okul boyunca tek öğretmenden ders alırlar. Öğrenciler sınıf içerisindeki performanslarına göre öğretmen tarafından derecelendirilir ve sınıf geçme veya kalma kanaati öğretmen tarafından verilir. Yüksek yetenekli öğrenciler sınıf atlayarak eğitimlerine devam edebilirler, başarısız olanlar ise sınıf tekrarı yaparlar (Anonim, 2006a).

6. Portekiz

Portekiz’de eğitim sistemi; okul öncesi, okul ve okul-ilerisi dönem olarak üç aşamalı şekilde ele alınmaktadır. Temel ve mecburi okul eğitimi olan ilköğretim 6 yaşında başlayıp 15 yaşına kadar sürmekte olup eğitim ücretsizdir. 9 yıllık zorunlu eğitim süresi, birbirini izleyen dört, iki ve üç yıllık üç devirden oluşur. Temel ve mecburi eğitimini tamamlamış öğrenciler üç yıl süren lise öğrenimine başlama hakkını kazanmaktadırlar. Bu dönemde öğrenciler tercih ve eğilimlerine göre belirli bir eğitim farklılaşmasına gidebilmekte, üniversiteye veya çalışma/iş hayatına hazırlanabilmektedirler (Anonim, 2006o).

Değerlendirme ulusal olarak düzenlenmektedir ve biçimlendirici (düzenli) ve özetleyici (sonuç) yöntemler kullanılmaktadır. Biçimlendirici değerlendirme, öğretmen tarafından toplanan verilere dayanmaktadır ve öğrenci ihtiyaçlarını değerlendirmek ve ailelere haber vermek için kullanılmaktadır (Anonim, 2006d). Her dersin öğretmeni tarafından yapılan bu değerlendirmeler toplanır ve öğrenciler, veliler, ilgili öğretmenler öğrenme-öğretme süreçlerinin niteliği hakkında bilgilendirilirler. Sonuç değerlendirmeleri, ilköğretim birinci devrede tanımlamaya dönükken, ikinci ve üçüncü devrede not verme şeklindedir. 1-5 arasında verilen notlar, düzenli değerlendirmelerle birleştirilerek belirlenir ve her devrenin sonunda öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine veya sınıfta kalmasına kara verilir (Sağlam, 1999: 307).

7. Belçika

Belçika'nın genel yönetim yapısı eğitim sistemi üzerinde etkili olmuştur. Buna göre, Belçika'nın idari yapısı genel anlamıyla Federal Hükümet ile Fransız Toplum Hükümeti ve Flaman Toplum Hükümetinden oluşmaktadır. Federal Hükümet eğitim konusunda zorunlu öğrenim yaşlarını ve diploma verilme şartlarını belirler. Federal Hükümette eğitim bakanı yoktur. Eğitim işleri Fransız Toplum ve Flaman Toplum Hükümetleri tarafından yürütülmektedir. Fransız Toplumunda eğitimden sorumlu 3 ayrı bakan görev yapmaktadır. Bunlar İlk Öğretim Bakanı, Orta Öğretim ve Özel Eğitim Bakanı ile Yüksek Öğretim Bakanıdır. Flaman Toplum Hükümetinde ise bir eğitim bakanı bulunmaktadır (Anonim, 2006f).

Belçika'nın eğitim sistemi, üç toplum bölgesinde de (Valon, Flandern ve Brüksel) dört basamaklı bir yapıdan oluşur: Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim (Sağlam, 1999: 102). Eğitim 6 ve 18 yaşları arasında zorunludur. Çok nadir bir uygulamakla olmakla birlikte evde özel eğitim-öğretim de mevcuttur (Anonim, 2006h). 6-12 yaş arası çocukların devam ettikleri ilköğretim altı sınıfı kapsar ve ikişer yıllık üç devreden oluşur. Kız ve erkek öğrenciler arasında fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla okullar çoğunlukla karma okullardır (Sağlam, 1999: 104). Öğretim yılı içinde öğretmenler, öğrencilerin sınıf içi yazılı ve sözlü çalışmalarındaki ve ev ödevlerindeki başarılarını temel alarak öğrenme gelişimlerini sürekli izlerler ve değerlendirirler. Öğretim yılı sonunda öğretmen sınav uygulayabilir. Öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine sınıf öğretmenler kurulu karar verir. İlkokulun her sınıfında kalma vardır; ancak altı yıllık ilköğretim süresi içinde bir öğrenci ancak bir kez sınıfta kalabilir. Bu nedenle, öğrenme güçlüğü olan öğrencilere bu konuda uzmanlaşmış öğretmenler tarafından bireysel destekleme dersleri verilir (Sağlam, 1999: 106).

8. Hollanda

Hollanda'da eğitim sisteminde yeniden yapılanma ve düzenleme

çalışmaları, 1985 yılında yürürlüğe giren İlköğretim Yasası, 1968 yılında çıkarılan Ortaöğretim Yasası, okul içi ve okul dışı mesleki eğitimi kapsayan 1987 Mesleki Eğitim Reform Yasası ve 1933 Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırma Yasası ile gerçekleştirilmiştir (Sağlam, 1990: 177).

Hollanda anayasasına göre, insanların okul kurma ve dini, ideolojik ya da eğitime ilişkin inançlarına göre eğitim verme hakkı vardır. Bunun bir sonucu olarak, Hollanda'da hem devlet okulları hem de özel okullar bulunmaktadır. Öğrencilerin %70 kadarı özel okullara devam etmektedir (Anonim, 2006c). Hollanda'da zorunlu eğitim süresi 12 yıldır. Okulöncesi eğitim de zorunlu eğitim kapsamındadır. Dört yaşına giren çocuk, o andan itibaren Temel Okula (ilköğretim) isterse kaydını yaptırabilir. Ancak beş yaşına giren çocuklar kayıt yaptırmak zorundadırlar. Yani zorunlu eğitime başlama yaşı beştir. Zorunlu eğitim 17 yaşında bitirilir (Çınar, 2006).

İlköğretimde öğrencilerin başarıları, sınıf öğretmeni tarafından her dersten ayrı ayrı değerlendirilir. 10 üzerinden yapılan değerlendirmelerde öğretmen, öğrencinin genel gelişimini, sınıf içi etkileşime katılımını, derslerde yapılan yazılı ve sözlü çalışmalar ile sınavlardan aldığı notlarını dikkate alır. Bir öğretim yılında, öğrencilere öğretmenin değerlendirmelerini yansıtan iki ara ve bir yıl sonu karnesi verilir. Öğretim yılı sonunda öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine veya sınıf tekrar etmesine öğretmenler ve okul yöneticileri birlikte karar verirler. İlke olarak her sınıfta kalma vardır; ancak, uygulamada buna çok rastlanmaz. Genel olarak tüm öğrenciler ilköğretim okulunu bitirirler (Sağlam, 1999: 181).

9. Japonya

Bugünkü Japon Eğitim Sistemi'nin temel yapısı ve prensipleri 1947'de kabul edilen Temel Eğitim Kanunu ve Okul Eğitim Kanunu ile belirlenmiştir. Eğitim sisteminin esas amacı insan haklarına, sevgi gerçeğine ve barışa saygı duyan, barışçı ve demokratik bir milletin kendine güvenen insanlarını yetiştirmektir. Japonya'da eğitim-öğretim yılı, Nisan-Temmuz ortası, Eylül-Aralık sonu ve Ocak-Mart sonu olmak üzere üç dönem halinde yapılmakta olup, Cumartesi yarım gün olmak üzere, haftada 5.5 gün okula gidilir. Japonya'da örgün eğitim; okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretimden oluşmaktadır. Okulöncesi eğitim, anaokulları ve gündüz bakım evlerinde verilmektedir. Eğitim Bakanlığı'nın gözetiminde olan anaokullarında, 3-5 yaşlarındaki çocuklara günde 5 saat eğitim verilmektedir (Uçar, 2007).

İlköğretim, 6-12 yaş grubu öğrencilerine yönelik, ilkokul ve 12-15 yaş grubu öğrencilerine yönelik ortaokullardan oluşur ve zorunludur. İlkokulun amacı; Erdoğan (2003)'a göre işbirliği ruhunu, bölgesel ve ulusal gelenek bilgisini, uluslar arası anlayış ruhunu, matematik, dil ve bilim yeteneğini, müzik, sanat ve edebiyata olan ilgiyi kazandırmak ve geliştirmektir.

Türkoğlu (1998)'na göre ise, yaklaşık olarak 20 öğrenciye bir öğretmenin düştüğü bu kademedeki okullaşma oranı %99 olup sınıfta kalma yoktur. Öğrenciler bu dönemde başlayarak lise ve üniversite giriş sınavlarına hazırlanmaktadır. Ortaokullar, zorunlu eğitimin son kısmı olup 3 yıl sürmektedir. İlkokulu bitiren ve herhangi bir özrü bulunmayan tüm öğrencilerin ortaokula devamı zorunludur. Bu eğitimin amacı; lise öğrenimine devam edebilmeleri için, gerekli bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırmak, onların zihinsel ve bedensel gelişmelerini sağlamak, iyi vatandaş, insanlara ve çevreye saygılı yurttaş olarak Japon gelenek ve göreneklerine bağlı kişilerin olmalarını sağlamaktır. Bu kademedeki okullaşma oranı %99'dur. Sınıfta kalma yoktur (Türkoğlu, 1998; akt: Uçan, 2007).

10. Pakistan

Pakistan'da 5 yıl süren zorunlu eğitim 5-9 yaşlarında başlamakta olup parasızdır. Ancak, 1999 verilerine göre ülke çapında okullaşma oranına bakıldığında, erkeklerin % 80, kadınların % 61 okula gitme oranıyla ülke genelinde durum % 71'dir. Ortaokula başlama yaşı 10'dur ve 3 yıl süren bir eğitimi kapsamaktadır. 2000-2001 verilerine bakıldığında % 34 okullaşma oranı ile oldukça düşük bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bunun da esas sebebi ortaokul eğitiminin zorunlu eğitim dahilinde olmayışdır (Shah, 2003: 3).

Pakistan okullarında öğrencilerin değerlendirilme anlayışına bakıldığında, bir üst sınıfa geçme ya da sınıf tekrarlama konusunda, sınavların ön plana çıktığı görülmektedir. Öğrenciler başarı durumlarına göre sınıf geçmekte ya da aynı sınıfı tekrar etmektedirler (Shah, 2003: 5).

Sonuç ve Değerlendirme

Yapılan literatür taraması sonucunda, bazı ülkelerin eğitim sistemlerinde sınıf geçme ile ilgili olarak şu bilgiler elde edilmiştir.

Yunanistan'daki duruma bakıldığında, sınıf içinde yapılan günlük sözlü yoklamalar, derse katılma ve ev ödevlerinin öğrencinin başarısı üzerinde önemli olduğu görülmektedir. Öğrencilerin genel başarılarını değerlendirmek ise öğretmenler kurulu tarafından yapılmaktadır. İlkokullarda öğrenciler, derslerin an azından yarısına girmeleri ve sınıfın gerektirdiği yeterli bilgiyi almaları suretiyle bir üst sınıfa doğrudan geçebilmektedirler.

Fransa'da öğrenciler, daha ziyade bilgi ve beceriler yönünden değerlendirilmekte olup, başarı değerlendirmesi, ilk üç sınıfta öğretmenin gözlemleri ile sınıf içi etkinliklerine dayalı olarak yapılırken, 4. sınıftan itibaren yazılı ve sözlü sınavlar başlar. Öğrencinin bir sonraki sınıfa devam edip etmemesine, öğretmenler ve idari kadro ile aileler ve öğrenciler arasındaki karşılıklı görüşmelerle (sınıf konseyi) karar verilir.

Almanya'da sınıf geçme durumuna bakıldığında, öğrencilerin, 1. ve 2. sınıfta öğrenme çabaları ve gelişimlerine göre, 3. ve 4. sınıflarda ise,

gözleme dayalı değerlendirmenin yanı sıra, derslerde yapılan yazılı çalışmaların sonucuna göre bir değerlendirildikleri görülür. 1. sınıftan 2. sınıfa geçiş, doğrudan olmaktadır. Ancak öğretmenin onayıyla sınıf tekrarı olabilir. 3. ve 4. sınıfta ise, çok nadir rastlanmakla birlikte en düşük notlar olarak kabul edilen 5 ve 6 alan öğrenciler sene tekrarı yapmaktadırlar.

Çin eğitim sisteminde, her eğitim-öğretim döneminin sonunda dönem sonu sınavlar, testler veya taramaların uygulanır. Matematik ve Çince'den geçer not almak mezun olmak için önkoşuldur.

Avustralya okullarında, öğrenciler, öğretmenleri tarafından sınıf içi performanslarına göre değerlendirilirler. Sınıf geçme veya sınıfta kalma kanaati öğretime aittir.

Portekiz'de, öğrencinin aldığı notlar, düzenli değerlendirmelerle birleştirilerek belirlenir ve bunu sonucunda, öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine veya sınıfta kalmasına karar verilir.

Belçika'da, öğrencilerin öğrenme gelişimleri sürekli izlenir ve değerlendirilir. Öğretim yılı sonunda sınav uygulanabilir. Öğrencinin sınıf geçmesine dair karar verme yetkisi "Sınıf Öğretmenler Kurulu"na aittir. İlkokulun her sınıfında kalma vardır; ancak altı yıllık ilköğretim süresi içinde bir öğrenci ancak bir kez sınıfta kalabilir.

Hollanda'da ise, öğrenciler, genel gelişim düzeyleri, sınıf içi etkileşime katılımları, derslerde yapılan yazılı ve sözlü çalışmalar ile sınavlardan aldıkları notlar ölçüsünde değerlendirilirler. Öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine veya sınıf tekrar etmesine öğretmenler ve okul yöneticileri birlikte karar verirler.

Ülkemiz ilköğretim kurumlarında bir üst sınıfa geçmek için, öğrencinin iki yarıyıl notunun aritmetik ortalamasının bütün derslerden 2'nin üstünde olması gerekir. Başarılı öğrenciler doğrudan bir üst sınıfa geçirilirken, alınan tüm önlemlere rağmen yetersizlikleri görülen öğrencilerin sınıf geçmesine veya tekrarına; 1, 2 ve 3'üncü sınıflarda okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında sınıf öğretmeni ile varsa okulun rehber öğretmeni, 4, 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda ise şube öğretmenler kurulunda, 4 ve 5'inci sınıflarda şube öğretmenler kurulunun oluşamaması hâlinde okul müdürünün veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında sınıf öğretmeni ile varsa okulun rehber öğretmeni tarafından karar verilir.

Yapılan literatür taraması sonucunda, ülkemiz ilköğretim kurumlarında bir üst sınıfa geçme konusunda izlenen yolun yukarıda sıralanan ülkeler arasından Avustralya'ya yakınlık gösterdiği görülmektedir. Her iki ülkede de öğretmen görüşünün önemli olduğu, öğrenci velilerinin bu konuda herhangi bir görüş belirtme hakkına sahip olmadıkları açıktır.

KAYNAKÇA

- Anonim, 2006a. *Avustralya'da eğitim* (b. t.), http://www.ekdil.com.tr/avustralya/avustralyada_egitim.html#ingegitim (E.T: 31.09.2006).
- Anonim, 2006b. *Avrupa'daki eğitim sistemleri üzerine özet bilgiler (Yunanistan)*. (b. t.). [http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Greece%20\(TR\).doc](http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Greece%20(TR).doc) (E.T: 24.10.2006).
- Anonim, 2006c. *Avrupa'daki eğitim sistemleri üzerine özet bilgiler (Hollanda)*. (b. t.). [http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Netherlands%20\(TR\).doc](http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Netherlands%20(TR).doc) (E.T: 09.11.2006).
- Anonim, 2006d. *Avrupa'daki eğitim sistemleri ve devam eden reformlar üzerine özet ulusal belgeler (Portekiz)*. (b. t.). [http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Portugal%20\(TR\).doc](http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Portugal%20(TR).doc) (E.T: 09.11.2006).
- Anonim, 2006e. *Basic Education in China (I)*. (n. d.). http://english.china.com/zh_cn/education/educational_system/11020788/20040831/11856713.html (E.T: 04.11.2006).
- Anonim, 2006f. *Belçika eğitim sistemi*. (b. t.). <http://home.tiscali.be/tcburkselbe.haber/egitim/page8.html> (E.T: 09.11.2006).
- Anonim, 2006g. *Education*. (n. d.). <http://www.german-way.com/educ.html> (E.T: 06.10.2006).
- Anonim, 2006h. *Education in Belgium*. (n. d.). <http://www.answers.com/topic/education-in-belgium> (E.T: 08.11.2006).
- Anonim, 2006i. *Education in France*. (n. d.). http://www.discoverfrance.net/France/Education/DF_education.shtml (E.T: 06.10.2006).
- Anonim, 2006j. *Education Law of the People's Republic of China*. (n. d.). http://www.moe.edu.cn/english/laws_e.htm (E.T: 11.11.2006).
- Anonim, 2006k. *French state education-an introduction* (n. d.). <http://www.frenchentree.com/fe-education/DisplayArticle.asp?ID=70> (E.T: 06.10.2006).
- Anonim, 2006l. *Greece: the Greek educational system*. (n. d.). http://www.partners-in-education.com/pages/greece/The_Greek_Educational_System.html (E.T: 12.11.2006).
- Anonim, 2006m. *Greek education system (the structure of the education system)*. (n. d.). http://www.ypepth.gr/en_ec_page1531.htm (E.T: 12.11.2006).
- Anonim, 2006n. *MoE of the Peoples Republic of China*. http://www.moe.edu.cn/english/basic_b.htm (E.T: 24.10.2006).
- Anonim, 2006o. *Portekiz'de eğitim*. (b. t.). http://www.meb.gov.tr/haberler/html_haberler/PortekizdeEgitim.htm (E.T: 09.11.2006).
- Anonim, 2006p. *Primary education*. (n. d.). <http://www.ekep.gr/english/education/protobathmia.asp> (E.T: 12.11.2006).
- Anonim, 2006r. *The educational system in Germany*. (n. d.). <http://academic.cuesta.edu/intlang/german/education.html> (E.T: 06.11.2006).

- Anonim, 2006t. *The structure of the German school system.* (n. d.).
<http://www.watzmann.net/scg/faq-16.html> (E.T: 06.11.2006).
- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Çınar, İ. 2006. *Hollanda'da eğitim.* <http://egitirim.inonu.edu.tr/ikramHollanda.htm>
(E.T: 08.11.2006).
- Gedik, H. Ü. *Japon Ve Türk Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması.*
<http://www.acilveilkyardim.com/egitim/japonveturkegitimsistemi.htm> (E.T:
01.02.2007).
- Kaya, Z. (Ed.). (2005). *Sınıf yönetimi* (5. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- MEB Mevzuat Bankası (2003). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları
Yönetmeliği. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225.html> (E.T: 20.10.2006).
- Sağlam, M. (1999). *Avrupa Ülkelerinin Eğitim Sistemleri.* Eskişehir. T. C. Anadolu
Üniversitesi Yayınları: No. 1147.
- Shah, D. (2003). *Decentralization in the Education System of Pakistan: Policies and
Strategies.* [http://www.untref.edu.ar/Pakist%E1n%20%20Decentraliztion%20
Policies-UNESCO.doc](http://www.untref.edu.ar/Pakist%E1n%20%20Decentraliztion%20Policies-UNESCO.doc) (E.T: 01.02.2007).
- Soykatırcı, M. (2004). *Ergenlik Dönemindeki Okullardaki Psikolojik Danışma ve
Rehberlik Hizmetlerine Bakış Açılıarı.* Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uçar, İ. H. ve R. Uçar. *Japon Eğitim Sistemi Üzerine Bir İnceleme:Çeşitli Açılardan
Türk Eğitim Sistemi İle Karşılaştırma.* Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik
Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1.
http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_I/ozetler/ucar_ozet.htm. (E.T:
01.02.2007).